

RAPPORT 12-2024

EIERSKAPSKONTROLL

NORD-GUDBRANSDDAL RENOVASJONSSELSKAP IKS

UTARBEIDET FOR
KONTROLLUTVALGET I
DOVRE, LESJA, LOM, SEL, SKJÅK
OG VÅGÅ
KOMMUNE

INNLANDET REVISJON IKS

20. september 2024
2024-993/KL

Forord

Eierskapskontroll er omtalt i kommunelovens § 23-2 punkt d. Det følger av denne bestemmelsen at kontrollutvalget skal påse at «*det føres kontroll med forvaltningen av kommunens eller fylkeskommunens eierinteresser i selskaper mv. (eierskapskontroll)*». Kommuneloven § 23-4 første ledd fastsetter innholdet i eierskapskontrollen: «*Eierskapskontroll innebærer å kontrollere om den som utøver kommunens eller fylkeskommunens eierinteresser, gjør dette i samsvar med lover og forskrifter, kommunestyrets eller fylkestingets vedtak og anerkjente prinsipper for eierstyring.*»

Denne rapporten er et resultat av eierskapskontroll av eierkommunene i Nord-Gudbrandsdal Renovasjonsselskap IKS som er gjennomført på oppdrag av kontrollutvalgene i kommunene i Nord-Gudbrandsdalsregionen. Prosjektet er gjennomført samtidig for alle kommunene, og det er laget én samlet rapport for alle kommunene. Rapporten er imidlertid tydelig inndelt, slik at eierskap og eierstyring i den enkelte kommune skal gå tydelig fram der dette er aktuelt.

Prosjektarbeidet er utført i perioden november 2023 – august 2024 av oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor Kristian Lein. Fagansvarlig forvaltningsrevisor Anne Live Jensvoll har kvalitetssikret rapporten.

Utkast til rapport er sendt for uttalelse til kommunenes eierrepresentant og til NGR. Vi mottok to uttalelser, fra Dovre kommune og Sel kommune. Som følge av uttalelsen fra Sel ble det gjort en tilføyelse under omtalen av kommunen på side 14 i rapporten.

Lillehammer, 20. september 2024

Kristian Lein

Oppdragsansvarlig revisor

Innholdsfortegnelse

Forord	2
Sammendrag	4
1 Innledning	9
2 Metode	11
3 Vurderingskriterier	12
4 Kommunestyrevedtak	13
5 Kommunenes eierskapsmeldinger	14
6 Etablerte prinsipper for god eierstyring	17
7 Lov om interkommunale selskaper	32
8 Konklusjoner og anbefalinger	36
Referanser	39
Høringsuttalelser	40

Sammendrag

Bakgrunn

Kontrollutvalgene i Nord-Gudbrandsdalsregionen bestilte i fellesmøte 16. juni 2023 en kombinert eierskapskontroll/ forvaltningsrevisjon av Nord-Gudbrandsdal Renovasjonsselskap IKS (NGR). Prosjektplan ble behandlet i kontrollutvalgenes møter i september/oktober 2023. Utvalgene tok prosjektplanen til orientering og opprettholdt bestillingen av en eierskapskontroll/forvaltningsrevisjon av NGR.

Formålet for eierskapskontrollen er å undersøke hvorvidt kommunenes eierskap i NGR utøves i samsvar med den enkelte kommunens vedtak og føringer for selskapet, anerkjente eierskapsprinsipper og relevant lovverk.

Eierskapskontrollen er gjennomført utfra følgende problemstillinger:

1. Har kommunen fulgt opp eventuelle vedtak i kommunestyret angående kommunens eierskap i NGR?
2. Utøver kommunen eierskapet i NGR i henhold til kommunens eierskapsmelding?
3. Følger kommunen anerkjente prinsipper for god eierstyring i eierskapsutøvelsen i NGR?
4. Følger kommunen lov om interkommunale selskaper (IKS-loven) i eierskapsutøvelsen i NGR?

Foreliggende rapport omhandler eierskapskontrollen i NGR. Forvaltningsrevisjonen utgjør en egen rapport (13-2024).

Metode

Oppstartbrev for eierskapskontrollen ble sendt NGR 11. oktober 2023.

Eierskapskontrollen er primært basert på gjennomgang av eierskapsdokumenter i eierkommunene og NGR, samt supplerende skriftlig informasjon fra NGR. Det har vært avholdt møter med NGR og ordførerne i eierkommunene. Prosjektet tar hovedsakelig utgangspunkt i perioden 2020 – juni 2024.

Undersøkelsen har blant annet omfattet gjennomgang og vurdering av dokumenter som omhandler

- relevante kommunestyrevedtak, herunder eierskapsmeldinger og vedtak knyttet til NGR,
- selskapsavtale for NGR og
- øvrige dokumenter fra NGR; planer og strategidokumenter, referater fra eiermøter og styremøter.

Prosjektet er gjennomført i henhold til RSK 002 Standard for eierskapskontroll, fastsatt av NKRF (tidligere Norges Kommunerevisorforening) som god kommunal revisjonsskikk for eierskapskontroller. Innlandet Revisjon IKS har et kvalitetssikringssystem som bygger på denne standarden.

Vurderingskriterier

Ifølge RSK 001 skal det i eierskapskontroller lages vurderingskriterier med utgangspunkt i problemstillingene. Vurderingskriterier utgjør en objektiv målestokk for revisors vurderinger. Vurderingskriterier skal være basert på relevante lover og forskrifter, kommunestyrets vedtak og anerkjente prinsipper for eierstyring.

Vurderingskriteriene er hentet fra:

- Kommunestyrevedtak som angår NGR (problemstilling 1).
- Relevante deler av kommunens eierskapsmelding (problemstilling 2).
- Utvalgte deler av «Anbefalinger om eierstyring, selskapsledelse og kontroll» som er utarbeidet av KS (problemstilling 3).
- Utvalgte deler av IKS-loven (problemstilling 4).

Ut fra kriteriegrunnlaget er det utledet konkrete kriterier som gir grunnlag for revisjonens vurderinger.

Konklusjoner

Utfra vurderingskriteriene har revisjonen konkludert på problemstillingene:

1. *Har kommunen fulgt opp relevante vedtak i kommunestyret angående kommunens eierskap i NGR?*
 - Ingen av kommunene har gjort slike vedtak i perioden 2020 – 2023.
 - Selskapsavtalen ble revidert i 2024. Den ble vedtatt i alle de seks kommunestyrene i perioden mai - juni 2024.
2. *Utøver kommunen eierskapet i NGR i henhold til kommunens eierskapsmelding?*
 - Kommunene har etter revisjonens oppfatning i begrenset grad uttrykt forventninger og krav til NGR i sine eierskapsmeldinger.
 - Forventninger som er stilt i to av kommunenes eierskapsmeldinger (Sel og Skjåk) om fullt organisatorisk skille mellom skjermet og konkurranseutsatt virksomhet i NGR, er ikke oppfylt.
3. *Følger kommunen anerkjente prinsipper for god eierstyring i eierskapsutøvelsen i NGR?*

Revisjonen har vurdert praksis opp mot anbefalingene i KS sine «Anbefalinger om eierstyring, selskapsledelse og kontroll». Konklusjoner gjengis for hver av underproblemstillingene.

Har kommunene uttrykt sitt formål med eierskapet i NGR?

- Vågå og Lesja har kortfattet uttrykt formålet med eierskapet. De øvrige kommunene har ikke sagt noe om formålet med eierskapet i NGR i sine eierskapsmeldinger.
- Kommunene har ikke laget felles eierskapsmelding for NGR, slik KS anbefaler.

Har kommunene sett til at NGR har opprettet et skille mellom næringsavfall- og husholdningsavfallsdelen av selskapet?

- NGR har ikke opprettet et fullt organisatorisk og regnskapsmessig skille mellom næringsavfall- og husholdningsavfallsdelen av selskapet.
- Selskapet anses imidlertid å oppfylle kravet til adskilt regnskap for selvkostdelen av selskapet stilt i selvkost- og avfallsregelverket.

Har kommunestyret gjennomgått styringsdokumentene og avtalene som regulerer styringen av NGR?

- Ingen av kommunene har på eget initiativ foretatt en slik gjennomgang i perioden 2020 – 2023.
- Etter initiativ fra NGR ble selskapsavtalen ble revidert i 2024. Den ble vedtatt i alle de seks kommunestyrene i perioden mai - juni 2024.

Holdes det jevnlige eiermøter i NGR?

- I den undersøkte perioden er det avholdt årlige eiermøter i NGR, med unntak av i 2021 pga. Korona-epidemien.

Oppnevner kommunen sentrale folkevalgte som representanter i representantskapet i NGR?

- Dette er oppfylt ved at ordførerne i eierkommunene utgjør representantskapet i NGR.

Har NGR vedtektsfestet valgkomité for valg til styret i selskapet?

- Det framgår av selskapsavtalen at representantskapet velger styremedlemmer og vara-medlemmer etter innstilling fra valgkomitéen.
- Valgkomitéen består av alle medlemmene i representantskapet, noe som kan være utfordrende mht. å reelt fungere som en valgkomité.

Bidrar kommunen til god sammensetning og kompetanse i styret i NGR?

- Verken ordførere eller kommunedirektører fra eierkommunene sitter eller har sittet i styret i NGR, og denne delen av anbefalingen er dermed oppfylt.
- Det er vanskelig å bedømme den konkrete sammensetningen av styret. Noen forhold har imidlertid vanskeliggjort arbeidet med å sette sammen et godt styre, slik KS og instruksjonen til valgkomitéen foreskriver. Dette gjelder særlig ordningen som har eksistert fram til nå, der eierkommunene gjennom nominering av styremedlemmer i praksis har valgt styret.

Har kravet om balansert kjønnsrepresentasjon i styret i NGR blitt ivaretatt?

- Kravet om balansert kjønnsrepresentasjon har blitt ivaretatt i perioden 2020 – juni 2024.

Har styret i NGR etablert rutiner for vurdering og håndtering av habilitet?

- NGR har ikke skriftlige retningslinjer om håndtering av styremedlemmers habilitet ved behandling av saker i styret. KS' anbefaling på dette området sier ikke eksplisitt at det bør etableres skriftlige retningslinjer om dette, men skriftlige retningslinjer kan gjøre det enklere å vite hvordan styremedlemmene skal håndtere slike situasjoner.

Har kommunen foretatt eller bidratt til en prinsipiell diskusjon om godtgjøring av styreverv i NGR?

- Med unntak av Dovre har kommunene tatt inn en prinsipiell diskusjon om godtgjøring av styreverv i sine eierskapsmeldinger.

4. Legger kommunen til grunn lov om interkommunale selskaper i eierskapsutøvelsen i NGR?

Revisjonen har undersøkt etterlevelsen av fire bestemmelser i IKS-loven i separate underproblemstillinger. Konklusjoner gjengis for hver av disse.

Har eierne utformet en selskapsavtale i tråd med IKS-loven § 4?

- Selskapsavtalen ivaretar minimumskravene i IKS-loven ved at det bl.a angir formål, hovedkontor, antall medlemmer av styre/representantskap, samt deltakernes innskuddsplikt og eierandel.

Utøver representantskapet sin myndighet i henhold til IKS-loven § 7?

- Representantskapet behandler de saker det er forpliktet til etter IKS-loven.
- Kommunene utøver sin eierstyring gjennom representantskapet. Revisjonen har ikke funnet eksempler på at kommunene har søkt å påvirke selskapet via andre kanaler.

Følges reglene i IKS-loven når det gjelder innkalling og møter i representantskapet i IKS-loven § 8?

- Saker til møter i representantskapet er ikke blitt sendt ut minst fire uker på forhånd, slik IKS-loven foreskriver.
- For sen utsending av saker kan svekke eierstyringen ved at representantskapets medlemmer får for lite tid til politisk forankring i egne kommuner.

Er styret valgt og sammensatt i henhold til IKS-loven § 10?

- Kravene i IKS-loven og anbefalingene til KS er sammenfallende med hensyn til kjønnsrepresentasjon i styret. Kravene har blitt ivaretatt i perioden 2020 – juni 2024.

Anbefalinger rettet til eierkommunene

Basert på konklusjonene anbefaler revisjonen at kommunen bør

- klart uttrykke formålet med eierskapet i selskaper der kommunen er eier/medeier.
- sikre at kommunestyret jevnlig reviderer styringsdokumenter og avtaler som regulerer styringen av selskaper hvor kommunen er eier.

Kommunen bør bidra til at

- eierkommunene i samarbeid utarbeider en felles eierskapsmelding for NGR.

- det settes ned en valgkomité som kan vie oppmerksomhet til valg av gode kandidater og en riktig sammensetning av styret.
- selskapet sender ut innkalling til møter i representantskapet iht. kravene i IKS-loven § 8, dvs. med fire ukers varsel og med vedlagt saksliste.
- det vurderes å lage skriftlige rutiner for å håndtere mulige habilitetskonflikter for medlemmer av representantskap og styre.

1 Innledning

1.1 Kontrollutvalgenes bestilling

Kontrollutvalgene i Nord-Gudbrandsdalsregionen fattet følgende likelydende vedtak i fellesmøte 16. juni 2023:

1. *Kontrollutvalget bestiller en kombinert eierskapskontroll/forvaltningsrevisjon av Nord-Gudbrandsdal Renovasjonsselskap IKS (NGR) basert på den framlagte foranalysen. De seks foreslåtte problemstillingene legges til grunn for bestillingen.*
2. *Kontrollutvalget ber om at revisjonen legger fram en prosjektplan på det første møtet høsten 2023.*
3. *Det forutsettes likelydende vedtak i de samarbeidende kommunenes kontrollutvalg.*

Innlandet Revisjon IKS¹ utarbeidet prosjektplan i henhold til vedtaket. Prosjektplanen ble behandlet i kontrollutvalgenes respektive møter i september/oktober 2023. De fattet følgende likelydende vedtak:²

1. *Kontrollutvalget tar prosjektplanen til orientering.*
2. *Kontrollutvalget opprettholder bestillingen av en eierskapskontroll/forvaltningsrevisjon av Nord Gudbrandsdal Renovasjonsselskap IKS.*
3. *Det forutsettes likelydende vedtak i de samarbeidende kommunenes kontrollutvalg.*

Vi har laget to rapporter; én rapport for eierskapskontrollen og én for forvaltningsrevisjonen. Denne rapporten tar kun for seg eierskapskontrollen. Forvaltningsrevisjonen i NGR behandles i rapport 13/2024.

1.2 Formål og problemstillinger

Formålet for eierskapskontrollen er å undersøke hvorvidt kommunenes eierskap i NGR utøves i samsvar med den enkelte kommunens vedtak og føringer for selskapet, anerkjente eierskapsprinsipper og relevant lovverk.

Problemstillingene er presisert noe i forhold til prosjektplanen. De lyder slik:

1. Har kommunen fulgt opp eventuelle vedtak i kommunestyret angående kommunens eierskap i NGR?
2. Utøver kommunen eierskapet i NGR i henhold til kommunens eierskapsmelding?
3. Følger kommunen anerkjente prinsipper for god eierstyring i eierskapsutøvelsen i NGR?
4. Følger kommunen lov om interkommunale selskaper (IKS-loven) i eierskapsutøvelsen i NGR?

¹ Heretter omtalt som «revisjonen».

² Vågå 22.9 (sak 12/23), Skjåk 25.9 (sak 14/23), Sel 29.9 (sak 14/23), Lesja 3.10 (sak 18/23), Dovre 6.10 (sak 12/23), Lom 9.10 (sak 14/23).

Når det gjelder problemstilling 3 legger vi til grunn «Anbefalinger om eierstyring, selskapsledelse og kontroll». Denne er utarbeidet av KS og er en rettesnor for hvordan kommunene legger rammer for - og følger opp – sine eierskap/eierinteresser. Prosjektplanen tar utgangspunkt i at det skulle velges ut noen anbefalinger som er viktige for eierskapsutøvelsen i interkommunale renovasjonsselskaper. Vi har tatt utgangspunkt i åtte anbefalinger som danner utgangspunkt for følgende underproblemstillinger til problemstilling 3:

- Har kommunene uttrykt sitt formål med eierskapet i NGR?
- Har kommunene sett til at NGR har opprettet et skille mellom næringsavfall- og husholdningsavfallsdelen av selskapet?
- Har kommunestyrene gjennomgått styringsdokumentene og avtalene som regulerer styringen av NGR?
- Holdes det jevnlig eiermøter i NGR?
- Oppnevner kommunene sentrale folkevalgte til representantskapet i NGR?
- Har NGR vedtektsfestet valgkomité for valg til styret i selskapet?
- Bidrar kommunene til god sammensetning og kompetanse i styret i NGR?
- Har kravet om balansert kjønnsrepresentasjon i styret i NGR blitt ivaretatt?
- Har styret i NGR etablert rutiner for vurdering og håndtering av habilitet?
- Har kommunene foretatt eller bidratt til en prinsipiell diskusjon om godtgjøring av styreverv i NGR?

Det første punktet er lagt til etter at prosjektplanen ble behandlet i kontrollutvalgene. Begrunnelsen for å legge til denne er at det i løpet av prosjektarbeidet ble klart at kommunene i relativt liten grad har lagt føringer for NGR i kommunestyrevedtak og eierskapsmeldinger (jf. problemstilling 1 og 2).

Med utgangspunkt i at IKS-loven består av 41 paragrafer har det vært nødvendig å avgrense hvilke bestemmelser i loven som omfattes av problemstilling 4. Vi har tatt utgangspunkt hva vi oppfatter som sentrale deler av loven og definert følgende underproblemstillinger:

- Har eierne utformet en selskapsavtale i tråd med IKS-loven § 4?
- Utøver representantskapet sin myndighet i henhold til IKS-loven § 7?
- Følges reglene i IKS-loven når det gjelder innkalling til møter i representantskapet i IKS-loven § 8?
- Er styret valgt og sammensatt i henhold til IKS-loven § 10?

De fire problemstillingene omhandles i kapittel 4 – 7. Kapittel 2 beskriver hvilke metoder som er brukt i prosjektet. Kapittel 3 tar for seg grunnlaget for vurderingskriterier i denne eierskapskontrollen.

2 Metode

2.1 Innhenting av informasjon

Oppstartbrev for eierskapskontrollen ble sendt til eierkommunene og NGR 11. oktober 2023.

Undersøkelsen har blant annet omfattet gjennomgang og vurdering av dokumenter som omhandler

- relevante kommunestyrevedtak, herunder eierskapsmeldinger og vedtak knyttet til NGR,
- selskapsavtale for NGR og
- øvrige dokumenter fra NGR: planer og strategidokumenter, referater fra eiermøter og styremøter.

Prosjektet tar utgangspunkt i perioden 2020 – juni 2024. Denne tidsperioden er valgt utfra at den bør være såpass lang at man kan få et samlet bilde, samtidig som den ikke bør være så lang at man inkluderer informasjon som er uaktuell.

Alle ordførerne i Norddals-kommune er blitt intervjuet i forbindelse med prosjektet. Informasjon administrasjonen i kommunene er hentet inn pr e-post.

NGRs administrasjon har bidratt med informasjon knyttet til styre og representantskap. Temaet om skille mellom nærings- og husholdningsavfall i problemstilling 3 er behandlet i forvaltningsrevisjonsrapporten, og vi har derfor hentet informasjon fra denne.

2.2 Kvalitetssikring – relevans og pålitelighet

Prosjektet er gjennomført i henhold til RSK 002 Standard for eierskapskontroll, fastsatt av NKRF (tidligere Norges Kommunerevisorforening) som god kommunal revisjonsskikk for eierskapskontroller. Innlandet Revisjon IKS har et kvalitetssikringssystem som bygger på denne standarden.

Datas relevans er knyttet til om undersøkelsen representerer den virkelige situasjonen. Vi mener data som er samlet inn i denne eierskapskontrollen er egnet til å svare på problemstillingene. Det er likevel viktig å være oppmerksom på at de opplysninger som framkommer i rapporten nødvendigvis er et utvalg av fakta.

Med pålitelighet menes at data skal være mest mulig presise og nøyaktige. Dette er blant annet ivaretatt ved verifisering av intervjureferater og ved innhenting av høringsuttalelse fra NGR og kommunenes eierrepresentanter.

3 Vurderingskriterier

I en eierskapskontroll skal revisjonen utlede vurderingskriterier med utgangspunkt i problemstillingene. Vurderingskriterier utgjør en objektiv målestokk for revisors vurderinger. Vurderingskriterier skal være basert på relevante lover og forskrifter, kommunestyrets vedtak og anerkjente prinsipper for eierstyring.

Problemstilling 1 tar utgangspunkt i vedtak i kommunestyret som angår kommunens eierskap. De aktuelle vedtakene danner dermed vurderingskriterier for denne problemstillingen.

Problemstilling 2 omhandler oppfølging av kommunens eierskapsmelding overfor NGR, relevante deler av kommunens eierskapsmelding er dermed utgangspunkt for vurderingskriterier.

Problemstilling 3 tar utgangspunkt i utvalgte deler av «*Anbefalinger om eierstyring, selskapsledelse og kontroll*» som er utarbeidet av KS. De aktuelle delene av anbefalingen vil dermed danne grunnlag for vurderingskriterier for denne problemstillingen.

I problemstilling 4 er det definert hvilke deler av IKS-loven som er utgangspunkt for av underproblemstillingene. De aktuelle paragrafene utgjør dermed vurderingskriterier.

Vurderingskriterier utledes nærmere i kapittel 4-7 i forbindelse med revisjonens vurderinger.

4 Kommunestyrevedtak

Dette kapitlet omhandler problemstilling 2:

Har kommunen fulgt opp relevante vedtak i kommunestyret angående kommunens eierskap i NGR?

Hensikten med denne problemstillingen var å undersøke hvorvidt hadde uttrykt spesielle ønsker eller krav overfor NGR.

Innhenting av informasjon fra kommunene viser at ingen av kommunene har gjort slike vedtak i perioden 2020-2023.^{3 4}

Selskapsavtalen ble revidert i 2024. Den ble vedtatt i alle de seks kommunestyrene i perioden mai - juni 2024. Vi kommer tilbake til revisjonen av selskapsavtalen i kapittel 6.

³ Sel kommune har ikke besvart henvendelsen.

⁴ Kommunestyrene fatter årlig vedtak som fastsetter renovasjonsavgiftene for påfølgende år. Oppfølgingen av disse vedtakene er ikke undersøkt ettersom vi ikke anser dem for å være et ledd i kommunenes eierskapsutøvelse.

5 Kommunenes eierskapsmeldinger

Dette kapitlet omhandler problemstilling 2:

Utøver kommunen eierskapet i NGR i henhold til kommunens eierskapsmelding?

5.1 Vurderingskriterier

I eierskapsmeldinger er det ofte flere generelle krav, f.eks til åpenhet, samfunnsansvar, likebehandling av eiere etc. Vi har valgt ikke å ta med disse som kriterier i denne undersøkelsen. Eierskapsmeldingene har i noe ulik grad tatt inn anbefalingene fra KS i sine eierskapsmeldinger og uttrykt alle eller noen av disse som kommunens prinsipper for eierstyring. Oppfølging av krav/forventninger som er hentet direkte fra KS' anbefalinger behandles i kapittel 6.

Kommunene omhandles særskilt nedenfor:

*Dovre*⁵

Det er verken satt mål for eierskapet eller uttrykt spesielle krav/ønsker.

*Lesja*⁶

Det er verken satt mål for eierskapet eller uttrykt spesielle krav/ønsker.

*Lom*⁷

Det er verken satt mål for eierskapet eller uttrykt spesielle krav/ønsker.

*Sel*⁸

Det er ikke satt mål for eierskapet ut over å gjengi formålsbestemmelsen i selskapsavtalen.

Når det gjelder krav/ønsker er følgende skrevet i eierskapsmeldingen:

«Fysisk skille mellom monopol og konkurransevirkosomhet

Selskaper som opererer med konkurransevirkosomhet i tillegg til monopol-virkosomhet, bør som hovedregel skille ut virkosomheten for å unngå mistanke om muligheten for rolleblanding og kryss-subsidiering. Organiseringen av konkurranseutsatt virkosomhet bør så langt mulig være ledelsesmessig, personalmessig og fysisk atskilt fra monopolvirkosomheten. Dette må være utgangspunktet, og oppfyller man ikke dette, må det være en bevissthet om hvorfor.

Tiltak: Kommunen må være bevisst at det skal være fysisk skille mellom monopol- og konkurransevirkosomhet som drives av selskap eller samarbeidsordninger. For Sel kommune sin del gjelder dette særlig selskapene AS Eidefoss og Nord-Gudbrandsdal Renovasjon IKS.»

⁵ Vedtatt av kommunestyret 16.6.20.

⁶ Vedtatt av kommunestyret 21.10.21.

⁷ Vedtatt av kommunestyret 21.6.18. Kommunen har ikke utarbeidet eierskapsmelding i perioden 2019-2023.

⁸ Vedtatt av kommunestyret 13.12.23.

Skjåk⁹

Det er ikke satt mål for eierskapet.

I eierskapsmeldingen, under fysisk skille mellom monopol og konkurransevirkosomhet, står det følgende: «Kommunen må vere bevisst at det skal vere fysisk skilje mellom monopol- og konkurranseverksemd som drivast av selskap eller samarbeidsordningar. For Skjåk kommune sin del gjeld dette særleg Nord-Gudbrandsdal Renovasjon IKS.»

Under «eigarstrategi, forventningar til eigarskapet» heter det:

«Virksomhetsplan 2024-2027 skal vere grunnlag for drift av NGR. Styret skal speile og representere selskapets behov og bør ha forskjellig og supplerande kompetanse innan økonomi, strategi, organisasjon og marknadane selskapet opererer i. Vidare bør styret inneha fagleg innsikt i og interesse for selskapets føremål. Forståing og erfaring frå det politiske systemet kan også vere ein viktig kompetanse inn i eit styre.»

Vågå¹⁰

Det er verken satt mål for eierskapet eller uttrykt spesielle krav/ønsker.

Oppsummering-vurderingskriterier

Av de seks kommunene er det kun Sel og Skjåk som har uttrykt forventninger knyttet til eierskapet i NGR. Dette dreier seg henholdsvis om skille mellom monopol og konkurransevirkosomhet og sammensetning av styret i NGR.

5.2 Faktaframstilling

Kommunene har ikke koordinert arbeidet med eierskapsmeldinger, og meldingene er derfor vedtatt på ulike tidspunkter og uttrykker ulike forventninger til kommunens selskaper, dette gjelder også NGR.

Når det gjelder forventningene som er uttrykt i to av kommunenes eierskapsmeldinger, så er status at det ikke er innført fysisk, ledelses-/personalmessig skille mellom monopoldelen (husholdningsdelen) av selskapet og den delen som opererer i konkurransemarkedet (næringsavfall).

Når det gjelder styrevalg og styresammensetning vil dette bli behandlet i forbindelse med problemstillingen som tar for seg oppfølgingen av anerkjente prinsipper for god eierstyring, jf. kapittel 6. Vurderingskriteriene som følger av disse prinsippene er i stor grad sammenfallende med forventningene som er uttrykt i Skjåk kommune sin eierskapsmelding.

5.3 Revisjonens vurderinger

Kommunene har etter revisjonens oppfatning i begrenset grad uttrykt forventninger og krav til NGR.

⁹ Vedtatt av kommunestyret 24.2.24.

¹⁰ Vedtatt av kommunestyret 23.5.24.

Forventningen som er stilt av Sel og Skjåk mht. fysisk og organisatorisk skille mellom skjermet og konkurranseutsatt virksomhet, er ikke oppfylt.

Når det gjelder forventningene som er stilt fra Skjåk kommune om sammensetning av styret, mener revisjonen at det er krevende å konkret vurdere i hvilken grad dette er oppfylt. Vi vil komme tilbake til styrevalg og styresammensetning i kapittel 6, og vi vil gi en vurdering der.

6 Etablerte prinsipper for god eierstyring

Dette kapitlet omhandler problemstilling 3:

Følger kommunen anerkjente prinsipper for god eierstyring i eierskapsutøvelsen i NGR?

Følgende underproblemstillinger er undersøkt:

- *Har kommunene uttrykt sitt formål med eierskapet i NGR?*
- *Har kommunene sett til at NGR har opprettet et skille mellom næringsavfall- og husholdningsavfallsdelen av selskapet?*
- *Har kommunestyret gjennomgått styringsdokumentene og avtalene som regulerer styringen av NGR?*
- *Holdes det jevnlige eiermøter i NGR?*
- *Oppnevner kommunen sentrale folkevalgte som representanter i representantskapet i NGR?*
- *Har NGR vedtektsfestet valgkomité for valg til styret i selskapet?*
- *Bidrar kommunen til god sammensetning og kompetanse i styret i NGR?*
- *Har kravet om balansert kjønnsrepresentasjon i styret i NGR blitt ivaretatt?*
- *Har styret i NGR etablert rutiner for vurdering og håndtering av habilitet?*
- *Har kommunen foretatt eller bidratt til en prinsipiell diskusjon om godtgjøring av styreverv i NGR?*

Kapittel 6.1 går nærmere inn på vurderingskriterier. Underproblemstillingene behandles i kapittel 6.2 – 6.11.

6.1 Vurderingskriterier

Problemstilling 3 tar utgangspunkt i utvalgte deler av «Anbefalinger om eierstyring, selskapsledelse og kontroll» som er utarbeidet av KS, og de aktuelle delene av anbefalingen danner grunnlag for vurderingskriterier for denne problemstillingen.

Nedenfor følger utdrag fra aktuelle deler av KS' anbefaling.¹¹ De konkrete vurderingskriteriene gjengis i forbindelse med vurderingene i kapittel 6.2 – 6.11.

Har kommunene uttrykt sitt formål med eierskapet i NGR?

Kommuneloven § 26-1 fastsetter at kommunene minst én gang i valgperioden skal utarbeide en eierskapsmelding som skal vedtas av kommunestyret. Ifølge § 26-1 bokstav c skal meldingen inneholde kommunens «formål med sine eierinteresser».

Kommentarene til KS' anbefaling nr. 4 utdyper hva kravet til formål innebærer:

¹¹ For de fleste underproblemstillingene fungerer anbefalingen som vurderingskriterium. For noen av problemstillingene er det tatt inn et tillegg som er hentet fra utdypingen av anbefalingen.

«Med formålet med eierskapet menes det kommunen eller fylkeskommunen ønsker å oppnå med eierskapet – det skal med andre ord gi svar på spørsmålet om hvorfor kommunen eller fylkeskommunen eier/har eierandeler i selskapet.

...

Det bør også utarbeides en felles eierskapsmelding med andre medeiere hvis kommunen eller fylkeskommunen er medeier i flere selskaper sammen med andre kommuner eller fylkeskommuner. En slik eierskapsmelding vil sikre felles føringer fra eierne der det er mulig.»

Har kommunene sett til at NGR har opprettet et skille mellom næringsavfall- og husholdningsavfallsdelen av selskapet?

Hovedinnholdet i KS anbefaling nr. 2 er: Selskaper som opererer i et marked i konkurranse med andre aktører, samtidig som de utfører kommunale- eller fylkeskommunale oppgaver som ikke skjer i konkurranse med andre, bør sørge for et skille mellom de to delene for å unngå brudd på reglene om offentlig støtte.

I anbefalingen står det at *«Det må som et minimum føres separate regnskaper, med korrekt fordeling av inntekter og utgifter i regnskapet, for å unngå kryssubsidiering mellom den skjermede og den konkurranseutsatte delen av virksomheten.»*

Har kommunestyret gjennomgått styringsdokumentene og avtalene som regulerer styringen av NGR?

Hovedinnholdet i KS anbefaling nr. 5 er: Kommunestyret skal utarbeide og bør jevnlig revidere styringsdokumentene og avtalene som regulerer styringen av selskapet.

Holdes det jevnlig eiermøter i NGR?

Hovedinnholdet i KS anbefaling nr. 6 er: KS anbefaler at det jevnlig gjennomføres eiermøter for å bidra til god kunnskap om og dialog med selskapet.

Et eiermøte er et møte mellom kommunen(e) som eier(e), styret og daglig leder for selskapet. Eiermøtene er en uformell arena og er uforpliktende for eierne og selskapet.

Oppnevner kommunen sentrale folkevalgte som representanter i representantskapet i NGR?

Hovedinnholdet i KS anbefaling nr. 7 er: Som en hovedregel bør kommunestyret oppnevne sentrale folkevalgte som selskapets eierrepresentanter i eierorganet. Dette forenkler kommunikasjonen mellom kommunestyret og eierorganet.

Har NGR vedtektsfestet valgkomité for valg til styret i selskapet?

KS anbefaling nr. 10: Det bør fastsettes i vedtektene eller selskapsavtalen at valg av styrer i kommunalt eide selskaper bør skje ved bruk av valgkomite. Representantskapet/generalforsamlingen bør velge leder av valgkomitéen. Det bør lages retningslinjer som regulerer komitéens arbeid. Det bør være forsvarlige og gjennomtenkte prosesser rundt valg av kandidater til styrene med fokus på kompetanse og personlige egenskaper.

Bidrar kommunen til god sammensetning og kompetanse i styret i NGR?

Hovedinnholdet i KS anbefaling nr. 9 og 15 er: Eier bør gjennom selskapets eierorgan sørge for at styrets kompetanse samlet sett er tilpasset det enkelte selskapets formål og virksomhet. Det bør tilstrebes en sammensetning med komplementær kompetanse og erfaring. Habilitet bør vurderes ved valg av styremedlemmer. Styreverv er personlige, medlemmene representerer seg selv og skal ivareta selskapets interesser til beste for alle eierne. Verken ordfører eller kommunedirektør bør sitte i styret i selskaper.

Har kravet om balansert kjønnsrepresentasjon i styret i NGR blitt ivaretatt?

Hovedinnholdet i KS anbefaling nr. 11 er: Eierorganet bør uavhengig av organisasjonsform tilstrebe balansert kjønnsrepresentasjon i styret. Kjønnbalansen bør sikres både blant de faste medlemmene til styret og blant varamedlemmene. IKS-loven § 10 første ledd fastsetter at reglene i aksjeloven § 20-6 om representasjon av begge kjønn i styret gjelder tilsvarende. Dette betyr blant annet at

- hvis styret har fire eller fem medlemmer, skal hvert kjønn være representert med minst to.
- hvis styret har seks til åtte medlemmer, skal hvert kjønn være representert med minst tre.

Ansattrepresentanter velges av og blant de ansatte, og behandles ikke av eierorganet i noen av selskapsformene. Slike representanter teller heller ikke med i beregningen av kjønnsrepresentasjon i styret, jf. aksjeloven § 20-6 annet ledd.

Har styret i NGR etablert rutiner for vurdering og håndtering av habilitet?

Hovedinnholdet i KS anbefaling nr. 15 er: Personer i de kommunale eller fylkeskommunale selskapenes eierorganer og styret må alltid vurdere sin egen habilitet i relasjon til sakene som skal behandles, og bør si fra til organet dersom det kan foreligge forhold som kan lede til inhabilitet. Det anbefales at styrene etablerer faste rutiner for å håndtere mulige habilitetskonflikter.

Har kommunen foretatt eller bidratt til en prinsipiell diskusjon om godtgjøring av styreverv i NGR?

Hovedinnholdet i KS anbefaling nr. 16 er: Kommunen bør i forbindelse med utarbeidelse av eierskapsmelding ha en prinsipiell diskusjon om godtgjøring av styreverv. Denne bør danne grunnlag for eierorganets fastsetting av styrehonorar.

6.2 Formål med eierskapet i NGR

Problemstilling: Har kommunene uttrykt sitt formål med eierskapet i NGR?

6.2.1 Vurderingskriterier

- Kommunens eierskapsmelding skal inneholde formålet med eierskapet i NGR.
- Eierkommunene bør gå sammen om en felles eierskapsmelding for NGR.

6.2.2 Faktaframstilling

Vågå har under «*Kommunens vurdering og eigarstrategi*» i sin eierskapsmelding skrevet at motivet for eierskapet i NGR er «*effektiv tenesteproduksjon*».

Lesja viser i sin eierskapsmelding til at hovedmotivet for eierskapet er «*effektivisering/samarbeid*».

De andre fire kommunene har ikke tatt inn formål eller motiv for eierskapet i NGR i eierskapsmeldingen.¹²

Kommunene har ikke laget felles eierskapsmelding eller eierstrategi for NGR.

6.2.3 Revisjonens vurdering

Revisjonen anser at kriteriet er delvis oppfylt for Vågå og Lesja, som kort har uttrykt formålet med eierskapet. De øvrige kommunene har ikke sagt noe om formålet med eierskapet i NGR i sine eierskapsmeldinger, og oppfyller følgelig ikke kriteriet om ha ta inn kommunens formål med eierskapet i NGR.

Kommunene bør i fellesskap lage en felles eierskapsmelding for NGR. Denne bør inneholde et felles formål for kommunenes eierskap i selskapet og for øvrig samordne føringene fra kommunene overfor selskapet. En slik felles melding kan dermed bidra til å klargjøre og styrke eierstyringen, noe som også kan medføre at selskapet enklere kan forholde seg til eierfellesskapet.

6.3 Skille mellom næringsavfall- og husholdningsavfallsdelen i NGR

Problemstilling: Har kommunene sett til at NGR har opprettet et skille mellom næringsavfall- og husholdningsavfallsdelen av selskapet?

6.3.1 Vurderingskriterier

- Selskaper som opererer i et marked i konkurranse med andre aktører, samtidig som de utfører oppgaver på vegne av kommunale- og/eller fylkeskommunale eiere som ikke skjer i konkurranse med andre, bør sørge for et skille mellom de to delene for å unngå brudd på reglene om offentlig støtte.
- Eierkommunene bør som eiere se til at det som minimum opprettes et regnskapsmessig skille mellom den skjermede og den konkurranseutsatte delen av virksomheten.

¹² Flere av eierskapsmeldingene gjengir NGR sin formålsbestemmelse fra selskapsavtalen.

6.3.2 Faktaframstilling

Dette temaet er behandlet i rapporten fra forvaltningsrevisjonen i NGR (rapport 13/2024). Gjennomgangen der tar utgangspunkt i regelverket som gjelder for kommunalt eide renovasjonsselsaper, og ikke anbefalingene fra KS. Regnskapsmessig skille er et av temaene som hører inn under dette regelverket.

Det framgår av kapittel 4.2 i rapporten at innhenting av avfall fra bedrifter (næringsavfall) er en konkurranseutsatt virksomhet, som er integrert i selskapets drift, både organisatorisk og regnskapsmessig. Regnskapet inneholder inntekter og utgifter både knyttet til husholdningsavfall og næringsavfall. De to områdene er ikke adskilt gjennom separate avdelingsregnskap for resultat og balanse.

Selvkost for husholdningsavfall fordeles ved at regnskapsførte inntekter og utgifter på den enkelte konto henføres enten til husholdningsavfall eller næringsavfall ved hjelp av fordelingsnøkler som skal reflektere de to områdenes ressursbruk i selskapet. Conti som har inntekter eller utgifter for begge virksomhetsområder fordeles ved hjelp av fordelingsnøkler. NGR utarbeider selvkostregnskap og separat balanse for husholdningsavfall og næringsavfall.

6.3.3 Revisjonens vurdering

Siden NGR ikke har skilt ut virksomheten som driver med næringsavfall fra den som driver med husholdningsavfall, så er det ikke opprettet et fysisk eller organisatorisk skille mellom de to virksomhetene.

Selv om det ikke er laget separate regnskapssystemer for husholdningsavfall og næringsavfall, vurderes selskapets praksis å ligge innenfor kravene som stilles i selvkostregelverket, samt avfallsforskriften § 15-4 og presiseringer i Miljødirektoratets veileder på området. Denne sier at det er tilstrekkelig at det skjer et skille for hver enkelt kostnads- og inntektspost i regnskapet. Ut fra dette har NGR utarbeidet selvkostregnskap og separat balanse for husholdningsavfall og næringsavfall.

Vår vurdering er dermed at det ikke er opprettet noe fullt skille mellom de to delene av NGRs virksomhet, men at selskapet oppfyller kravene til regnskapsmessig skille som stilles i selvkostregnskapet og avfallsforskriften.

6.4 Gjennomgang av styringsdokumenter i NGR

Problemstilling: Har kommunestyrene gjennomgått styringsdokumentene og avtalene som regulerer styringen av NGR?

6.4.1 Vurderingskriterium

- Kommunestyret bør jevnlig revidere styringsdokumenter og avtaler som regulerer styringen av NGR.

6.4.2 Faktaframstilling

Ifølge informasjon fra kommunene er det ingen av dem som jevnlig gjennomgår styringsdokumentene og avtalene som regulerer styringen av NGR. Ingen av kommunene har foretatt slik gjennomgang på eget initiativ.

Etter initiativ fra NGR ble selskapsavtalen ble revidert i 2024. Revidert selskapsavtale ble vedtatt i alle de seks kommunestyrene i perioden mai - juni 2024.

6.4.3 Revisjonens vurdering

Ingen av kommunene oppfyller vurderingskriteriet om jevnlig å gjennomgå styringsdokumentene i selskapet.

For at kommunestyret skal få og opprettholde kunnskap om den overordnede styringen av kommunens selskaper, er det viktig at det er orientert om sentrale styringsdokumenter (selskapsavtaler/vedtekter og andre styringsdokumenter). KS anbefaler utfra dette at gjennomgang av selskapenes styringsdokumenter jevnlig settes på dagsordenen. Dermed kan kommunestyret ta stilling til om det er behov for ytterligere styring i form av endrede, eventuelt supplerende, styringsdokumenter.

6.5 Eiermøter

Problemstilling: Holdes det jevnlig eiermøter i NGR?

6.5.1 Vurderingskriterium

- Det bør jevnlig gjennomføres eiermøter i NGR for å bidra til god kunnskap om og dialog i selskaper der kommunen er eier.

6.5.2 Faktaframstilling

Ifølge selskapsavtalens § 6 skal det holdes minst ett eiermøte hvert år.¹³

¹³ Selskapsavtalen ble revidert i 2024. Den ble vedtatt i alle de seks kommunestyrene i perioden mai - juni 2024. Alle henvisninger til selskapsavtalen i denne rapporten gjelder den reviderte avtalen.

Daglig leder opplyser at NGR normalt holder ett eiermøte årlig. Eiermøter ble holdt 21. oktober 2020, 19. april 2022, 11. april 2023 og 14. juni 2024. Eiermøte ble ikke holdt i 2021 pga Covid 19.

Eiermøter er et uformelt organ der eiere og administrasjonen kan drøfte aktuelle saker. Ifølge daglig leder settes det noen ganger opp en foreløpig sakliste over saker som det kan være interesse for å diskutere. Det foreligger ikke alltid dokumentasjon på orienteringer og drøftinger, og det føres ikke protokoll. Det fattes ikke vedtak, men ifølge daglig leder er det likevel naturlig at administrasjonen tar signalene som kommer. Saker og innspill som krever oppfølging fra administrasjonen kommer derfor opp i styret og/eller representantskap senere.

6.5.3 Revisjonens vurdering

Formålet bak anbefalingen fra KS er at eierne skal ha en uformell arena hvor de kan diskutere viktige hendelser/temaer som angår selskapene. Eiermøter kan bidra til at eierne får mer informasjon om selskapet, og blir bedre kjent med det. I selskaper som avholder eiermøter inviteres gjerne flere enn bare eierrepresentantene, f.eks. kommunedirektører og medlemmer av formannskapene. Dermed kan informasjon spres til flere sentrale personer i kommunene. Eiermøter kan gjerne holdes i sammenheng med representantskapsmøter eller generalforsamlinger.

Revisjonen vurderer at det i tråd med både KS' anbefaling og selskapsavtalen som hovedregel holdes årlige eiermøter i NGR.

6.6 Oppnevning av medlemmer til representantskapet i NGR

Problemstilling: Oppnevner kommunene sentrale folkevalgte som representanter i representantskapet i NGR?

6.6.1 Vurderingskriterium

- Som en hovedregel bør kommunestyret oppnevne sentrale folkevalgte som kommunens representanter i representantskapet.

6.6.2 Faktaframstilling

Kommunene velger sine kandidater til representantskapet for fire år, dvs. de følger funksjonstiden til kommunestyrene. I den reviderte selskapsavtalen er funksjonstiden til representantskapet fire år (§ 4.1). I henhold til samme bestemmelse i selskapsavtalen skal representantskapet velge leder og nestleder med funksjonstid på to år.

Representantskap 2019-2023 (varamedlem i parentes):

Leder Bjarne Eiolf Holø (Marit Sletten), Lom.

Nestleder Mariann Skotte (Gry Sletta), Lesja.

Morten Kielland (Astrid Gjertsen), Skjåk.

Harald Sve Bjørndal (Live Langøygard), Vågå.

Eldri Siem (Pål Ellingsbø), Sel.

Astrid Skomakerstuen Ruste (Guri Ruste), Dovre.

I 2022 fikk Ronald Kikut (Lesja) fritak for politiske verv, og Mariann Skotte kom inn i representantskapet.

Nytt representantskap 2024-2027 ble konstituert 9. november 2023:

Leder Harald Sve Bjørndal, Vågå.

Nestleder Magne Vorkinn, Dovre.

Edel Kveen, Skjåk

Kristian Frisvold, Lom.

Eldri Siem, Sel.

Mariann Skotte, Lesja.

Varamedlemmer framgår ikke av møteprotokoll. Valg av leder og nestleder ble gjort for to år.

6.6.3 Revisjonens vurdering

Ettersom det er ordførerne som sitter i representantskapet, så oppfyller kommunene kriteriet om at sentrale folkevalgte skal utgjøre representantskapet i NGR.

6.7 Valgkomité

Problemstilling: Har NGR vedtektsfestet valgkomité for valg til styret i selskapet?

6.7.1 Vurderingskriterier

- Det bør fastsettes i selskapsavtalen i NGR at valg av styret skal skje ved bruk av valgkomité.
- Representantskapet bør velge leder av valgkomitéen.
- Det bør lages retningslinjer som regulerer komitéens arbeid.

6.7.2 Faktaframstilling

Den gamle selskapsavtalen hadde følgende formulering i § 4.3.a: "*Representantskapet velger styre etter innstilling fra valgkomiteen. Hver kommune nominerer 2 personer, en av hvert kjønn*". I den nye

avtalen er dette endret til: *"Representantskapet velger styremedlemmer og varamedlemmer for eierkommunene etter innstilling fra valgkomiteen."*¹⁴

Følgende framgår av § 4.4 i den reviderte selskapsavtalen:

«Ordførerne i eierkommunene utgjør valgkomite. Valgkomiteen fremmer forslag på

- *leder og nestleder i representantskapet for 2 år.*
- *medlemmer og personlige varamedlemmer til styret for 2 år.*
- *leder og nestleder i styret for 1 år.*
- *leder og nestleder av valgkomiteen for 2 år.*
- *revisor for 1 år.*
- *godtgjørelse for leder, medlemmer og varamedlemmer i representantskapet og styret, samt honorar til revisor.»*

I den nye selskapsavtalen er det tatt som nytt punkt i § 4.4: *«Det utarbeides instruks til valgkomiteen.»*

Representantskapet vedtok instruks for valgkomiteen 29. januar 2016. Daglig leder opplyser at instruks til valgkomiteen vil bli revidert i lys av innholdet i ny selskapsavtale.

Ifølge instruksens pkt. 2 skal leder og nestleder i valgkomiteen velges av representantskapet. I representantskapets møte 12. juni 2020 ble Mariann Skotte og Harald Sve Bjørndal valgt til henholdsvis leder og nestleder i valgkomiteen. Disse to ble gjenvalgt i representantskapets møte henholdsvis 19. april 2022 og 15. mars 2024.

Ifølge instruksen skal innstillingen fra valgkomiteen begrunnes: *«Valgkomiteen sin innstilling skal begrunnes, og skal inneholde relevant informasjon om kandidatene. Eventuelle dissenser skal framgå av innstillingen.»* Det står også i instruksen at leder av komiteen (eller den han/hun måtte bemyndige), skal legge fram innstillingene for representantskapet og gi en redegjørelse for hvordan komiteen har arbeidet.

Revisjonen har fått oversendt innstillingene fra valgkomiteen for de siste årene. Innstillingen er ikke begrunnet, og det er heller ikke gitt noen skriftlig redegjørelse for hvordan komiteen har arbeidet. Vi har ikke undersøkt om det er blitt gitt en muntlig orientering for representantskapet i forbindelse med styrevalgene.

Vi får opplyst fra daglig leder at alle de personene som eierkommunene har nominert til styremedlemmer i NGR, uten unntak er blitt valgt til styret.

¹⁴ I notat om revisjon av NGR sin selskapsavtale er endringen omtalt slik: *«Vurderingen er at valgkomiteen bør stå fritt til å foreslå kandidater til styret basert på instruksen til valgkomiteen, og på denne måten bidra til tydeligere koordinering mellom eierkommunene i nominasjonsprosessen. Ny formulering er ikke til hinder for at valgkomiteen fortsatt kan be kommunene om å nominere personer.»*

6.7.3 Revisjonens vurdering

Valgkomitéen skal på oppdrag fra representantskapet foreslå kandidater til styret i selskapet, og komitéen spiller dermed en viktig rolle for å sette sammen gode selskapsstyrer. Ordningen med valgkomité er ikke lovregulert, og den bør derfor vedtektsfestes eller nedfelles i selskapsavtalen. Retningslinjer bidrar til å strukturere valgkomitéens arbeid, herunder angi viktige forhold når det gjelder sammensetning av selskapets styre.

Nedenfor vurderer vi innhentede fakta opp mot vurderingskriteriene.

- Det bør fastsettes i selskapsavtalen i NGR at valg av styret skal skje ved bruk av valgkomité.

Det framgår av selskapsavtalen at representantskapet velger styremedlemmer og varamedlemmer etter innstilling fra valgkomiteen.

Selv om kriteriet formelt er oppfylt så mener vi det kan stilles spørsmål om en valgkomité bestående av så mange medlemmer vil ha mulighet til reelt å fungere som en komité som innstiller ved styrevalg. Når komitéen i tillegg består av de samme personer som skal foreta styrevalget (representantskapet), så kan det være utfordrende å fungere slik en valgkomité bør.

Valgkomitéen skal opptre på oppdrag fra eierorganet, mens i NGR sitt tilfelle er valgkomitéen altså de samme personene som utgjør eierorganet. Revisjonen mener at dette i liten grad legger til rette for komitéen kan legge ned et selvstendig og grundig arbeid for å sette sammen et gjennomarbeidet forslag til styre i selskapet. Vi viser også til at forslagene fra valgkomiteen så langt har vært lagt fram uten begrunnelse. For at valgkomitéen skal gjennomføre grundige prosesser bør det derfor vurderes å sette sammen en valgkomité med færre medlemmer som kan vie oppmerksomhet til valg av gode kandidater og en riktig sammensetning av styret.

- Representantskapet bør velge leder av valgkomitéen.

Kriteriet er oppfylt ettersom dette framgår av instruksene til valgkomitéen. Det framgår dessuten av protokoller fra møter i representantskapet at det har vært praksis at representantskapet velger leder og nestleder i valgkomitéen.

- Det bør lages retningslinjer som regulerer komitéens arbeid.

Kriteriet er oppfylt ettersom det er laget en instruks for komitéens arbeid.

6.8 Sammensetning og kompetanse i styret i NGR

Problemstilling: Bidrar kommunene til god sammensetning og kompetanse i styret i NGR?

6.8.1 Vurderingskriterier

- Eier bør gjennom representantskapet sørge for at styrets kompetanse samlet sett er tilpasset NGR sitt formål og virksomhet.
- Det bør tilstrebes en sammensetning med komplementær kompetanse og erfaring.
- Verken ordfører eller kommunedirektør bør sitte i styret i NGR.

6.8.2 Faktaframstilling

Ifølge § 4.2 i selskapsavtalen skal styret bestå av minst sju medlemmer, én fra hver av eierkommunene og minst ett medlem valgt av de ansatte.

Styret i NGR besto fra 2020 til 2023 besto av følgende medlemmer (varamedlem i parentes)¹⁵:

Leder Ola Næprud (Unni Strand), Sel

Nestleder Hanne Alstrup Velure (Stian Lotten), Lesja

Kjell Egil Ramstad (Lena Banken), Skjåk

Bjørn Vike (Bodil Ovesen), Lom

Hege Vaagaasar (Ola Kvarberg), Vågå¹⁶

Anita Frich (Fred Arne Hessen), Dovre

Terje Vardsveen (Trygve Enersvold), representant for de ansatte.

I representantskapets møte 15.mars 2024 ble det valgt følgende styre i NGR:¹⁷

Leder Ola Næprud (Solveig Nymoen), Sel

Nestleder Hanne Alstrup Velure (Emil Nørstebø), Lesja

Svein Arne Bøye (Rita R. Kirkenes), Skjåk

Bjarne Eiolf Holø (Elisabeth Lunde), Lom

Gunn Oddveig Rinhølen (Hallvar Vangen), Vågå

Anne Sofie Brenden (Fred Arne Hessen), Dovre

Som nevnt i kapittel 6.7 har ikke lenger selskapsavtalen en bestemmelse om at eierkommunene skal nominere to personer (styremedlem/-varamedlem) til valgkomiteen. I notat om revisjon av selskapsavtalen er dette begrunnet slik¹⁸: «*Vurderingen er at valgkomiteen bør stå fritt til å foreslå kandidater til styret basert på instruksen til valgkomiteen, og på denne måten bidra til tydeligere*

¹⁵ Valgt av representantskapet 12. juni 2020.

¹⁶ Kirsti Vassdokken fikk fritak fra kommunale verv, og Hege Vaagaasar ble valgt til nytt styremedlem 19. november 2020. Hege Vaagaasar fikk fritak for kommunale verv og deltok ikke i styremøter etter 7.mars 2022. Vågå kommune nominerte ikke ny kandidat. Vararepresentant Ola Kvarberg ble kalt inn til møter.

¹⁷ Eiervalgte styremedlemmer.

¹⁸ Notatet var vedlegg til sak om endring av selskapsavtalen i kommunestyrene i mai/juni 2024.

koordinering mellom eierkommunene i nominasjonsprosessen. Ny formulering er ikke til hinder for at valgkomiteen fortsatt kan be kommunene om å nominere personer. Eventuelle krav til valgkomiteen, f.eks at det skal velges ett styremedlem fra hver eierkommune, kan legges inn i instruksene.»

Pkt 4 i instruks for valgkomiteen legger føringer for hvem som kan velges til styret: *«Valgkomiteen skal legge vekt på at de foreslåtte kandidatene har den nødvendige erfaring, kompetanse og kapasitet til å utføre de aktuelle vervene på en tilfredsstillende måte. Videre skal valgkomiteen vurdere den samlede kompetansen til styret. Det skal også legges vekt på styremedlemmenes uavhengighet i forhold til selskapet.»*¹⁹

6.8.3 Revisjonens vurdering

Styret til NGR har ikke medlemmer som samtidig er ordfører eller kommunedirektør i en av eierkommunene. Denne delen av vurderingskriteriet er dermed oppfylt.

Revisjonen har ikke gjort en vurdering knyttet til den konkrete sammensetningen av styret i selskapet. Vi vil imidlertid trekke fram forhold som kan påvirke forutsetningene for å velge et styre slik KS anbefaler.

Når det gjelder sammensetning av styret har eierne gjennom representantskapet vedtatt en instruks til valgkomiteen som etter revisjonens oppfatning ikke går særlig langt med hensyn til konkret å beskrive hvilken kompetanse det er behov for i styret. På den annen side legger den noen føringer som kan bidra til at styret får en sammensetning som er tilpasset selskapets behov.

Vi vil også peke på at fram til revisjonen av selskapsavtalen i år har styret i praksis bestått av alle medlemmene som kommunene har nominert. Da er ganske opplagt at valgkomiteen - og i neste omgang representantskapet – reelt sett ikke har gjort egne vurderinger med mål om å sette sammen et styre tilpasset selskapets behov.

Endringen i selskapsavtalen, der ordningen med at kommunene nominerer hvert sitt styremedlem /varamedlem faller bort, ser ut til å ha til hensikt å legge til rette for en styrevalgprosess der selskapets behov i større grad blir tatt hensyn til. Dette er etter revisjonens oppfatning positivt. På den annen side står det fortsatt i selskapsavtalen at styret skal ha ett medlem fra hver av eierkommunene. Et slikt krav kan etter vår vurdering både gjøre det mer krevende å velge medlemmer med den «nødvendige erfaring, kompetanse og kapasitet» (jf. instruksene til valgkomiteen) til å utføre sine verv, samt å sette sammen et styre som samlet sett har tilfredsstillende kompetanse og som kan utgjøre et godt kollegium.

Revisjonen har forståelse for at det vi for enkelhets skyld kan kalle geografisk balanse, herunder kjennskap til lokale forhold, kan være viktig i styret i interkommunale renovasjonsselskaper. Dette

¹⁹ Som nevnt vil instruksene bli revidert i lys av innholdet i den nye selskapsavtalen.

hensynet bør imidlertid vurderes opp mot andre hensyn, bl.a. muligheten til å sette sammen et kompetansebasert styre. Et mindre absolutt krav til representasjon fra alle kommuner i styret, kan for eksempel være at det stilles krav/mål om en eller annen form for geografisk spredning blant styrets medlemmer.

Vi vil også vise tilbake til vurderingene i kapittel 6.7 knyttet til sammensetningen av valgkomitéen. Valgkomitéen bør ha en sammensetning og gis arbeidsforutsetninger, slik at den kan gi et gjennomarbeidet og velbegrunnet forslag til sammensetning av styre i selskapet.

6.9 Kjønnrepresentasjon i styret

Problemstilling: Har kravet om balansert kjønnrepresentasjon i styret i NGR blitt ivaretatt?

6.9.1 Vurderingskriterier

Eierorganet bør uavhengig av organisasjonsform tilstrebe balansert kjønnrepresentasjon i styret. Styret i NGR har seks eiervalgte styremedlemmer, dermed gjelder følgende vurderingskriterium:

- Har styret seks til åtte medlemmer, skal hvert kjønn være representert med minst tre.
- Kjønnbalansen bør sikres både blant de faste medlemmene til styret og blant varamedlemmene.

Reglene ovenfor gjelder ikke styremedlemmer som velges blant de ansatte.

6.9.2 Faktaframstilling

Navn på styremedlemmer og varamedlemmer er referert i kapittel 6.8 ovenfor.

6.9.3 Revisjonens vurdering

Eiervalgte styremedlemmer har i perioden fra juni 2020 til i dag bestått av tre kvinner og tre menn. Det samme gjelder vararepresentantene. Kravet til kjønnrepresentasjon er dermed oppfylt.

6.10 Vurdering av habilitet

Problemstilling: Har styret i NGR etablert rutiner for vurdering og håndtering av habilitet?

6.10.1 Vurderingskriterier

- Medlemmer av representantskap og styre i NGR må alltid vurdere sin egen habilitet i forhold til sakene som skal behandles, og bør si fra til organet dersom det kan foreligge forhold som kan lede til inhabilitet.

- Styret bør etablere faste rutiner for å håndtere mulige habilitetskonflikter.

6.10.2 Faktaframstilling

Styret i NGR har ikke etablert retningslinjer mht. habilitetsvurderinger.

I instruksen for valgkomiteén, pkt. 4 står det følgende om habilitet: «*Styrerepresentanter kan ikke ha posisjoner som fører til at de ikke oppfyller kravene i Forvaltningslovens §6. Formålet med loven er å sette fokus på habilitetsreglene for offentlige tjenestemenn og folkevalgte som også er leder eller medlem av styre eller bedriftsforsamling i offentlig heleide selskaper.*»

Revisjonen har ikke hatt mulighet til å undersøke eventuelle bindinger som kan ha medført at styremedlemmer har vært inhabile i enkeltsaker. Vi har imidlertid spurt ordførerne om de har oppfattet at dette har forekommet. De har informert om at de ikke kjenner til at det har oppstått problemstillinger knyttet til dette i styret.

6.10.3 Revisjonens vurdering

NGR har ikke skriftlige retningslinjer som tar for seg håndtering av styremedlemmers habilitet ved behandling av saker i styret. KS' anbefaling på dette området sier ikke eksplisitt at det bør etableres skriftlige retningslinjer på dette området, men skriftlige retningslinjer kan gjøre det enklere å vite hvordan styremedlemmene skal håndtere slike situasjoner.

6.11 Prinsipiell diskusjon om godtgjøring av styreverv i NGR

Problemstilling: Har kommunene foretatt eller bidratt til en prinsipiell diskusjon om godtgjøring av styreverv i NGR?

6.11.1. Vurderingskriterier

- Eierskapsmeldingen bør brukes til å løfte en prinsipiell diskusjon om godtgjøring av styreverv.
- Denne bør danne grunnlag for representantskapets fastsetting av styrehonorar i NGR.

6.11.2 Faktaframstilling

For 2022 og 2023 var honorarene til styremedlemmene i NGR som følger:

- Styreleder kr 45.000,- pr år.
- Øvrige styremedlemmer kr 17.500,- pr år.
- Varamedlemmer kr 2.400,- pr møte de deltar i.

I representantskapets møte 15. mars 2024 ble honorarene fastsatt slik:

- Styreleder kr 50.000,- pr år.
- Øvrige styremedlemmer kr 20.000,- pr år.
- Varamedlemmer kr 2.500,- pr møte de deltar i.

Eierskapsmeldingene i alle kommunene inneholder en omtale av godtgjøring av styremedlemmer. Fem av kommunene har like eller ganske like formuleringer som går på at godtgjøring til styret bør reflektere styrets kompetanse og selskapets kompleksitet, samt at styrets leder bør godtgjøres høyere enn andre styremedlemmer. Noen av meldingene uttrykker at styrehonorarer ikke skal være bonusbaserte, styreverv bør registreres i styrevervregisteret, og at styret bør tegne styreforsikring.

Dovre kommune skiller seg ut, og har i sin omtale av godtgjøring til styret kun nedfelt at det *«skal være åpenhet om godtgjørelse til styret»*.

Revisjonen har intervjuet ordførerne i forbindelse med denne eierskapskontrollen. Samtalene med ordførerne reflekterer at kommunene mener at godtgjøring av styremedlemmer bør holdes på et moderat nivå. Ordførerne mener samlet sett at dagens honorarnivå i NGR reflekterer dette.

6.11.3 Revisjonens vurdering

Med unntak av Dovre har kommunene tatt inn en prinsipiell drøfting om godtgjøring av styreverv i sine eierskapsmeldinger. Meldingene går imidlertid i liten grad inn på nivå eller gir klare kriterier for godtgjøring av styreverv. Dette er det heller ikke stilt krav om i KS' anbefaling. Formålet med anbefalingen er at kommunene skal ha en politisk forankring knyttet til hvordan generalforsamlinger og representantskap vurderer styrehonorering.

Med ulike formuleringer knyttet til godtgjøring av styreverv i kommunenes eierskapsmeldinger er det ikke å forvente at honorarene til styremedlemmene i NGR skal være klart forankret i meldingene. Det er heller ikke å forvente at eierskapsmeldingene skal være konkrete med hensyn til honorering av styremedlemmer i enkeltelskaper.

Etter revisjonens oppfatning legger kommunene vekt på at styregodtgjøring i deres selskaper skal ligge på et moderat nivå. Så langt vi kan se er dette tilfelle for godtgjøring til styremedlemmene i NGR.

7 Lov om interkommunale selskaper

Dette kapitlet omhandler problemstilling 4:

Følger kommunen lov om interkommunale selskaper (IKS-loven) i eierskapsutøvelsen i NGR?

Følgende underproblemstillinger er undersøkt:

- *Har eierne utformet en selskapsavtale i råd med IKS-loven § 4?*
- *Utøver representantskapet sin myndighet i henhold til IKS-loven § 7?*
- *Følges reglene i IKS-loven når det gjelder innkalling og møter i representantskapet i IKS-loven § 8?*
- *Er styret valgt og sammensatt i henhold til IKS-loven § 10?*

Problemstilling 4 tar utgangspunkt i utvalgte deler av Lov om interkommunale selskaper, og de aktuelle delene av loven vil dermed danne grunnlag for vurderingskriterier for denne problemstillingen.

Underproblemstillingene behandles i kapittel 7.1 – 7.4. Vi gjengir relevante deler av de aktuelle paragrafene som vurderingskriterier.

7.1 Utforming av selskapsavtalen i NGR

7.1.1 Vurderingskriterier

Selskapsavtalen skal ifølge IKS-loven § 4 minimum angi følgende:

1. selskapets foretaksnavn
2. angivelse av deltakerne,
3. selskapets formål,
4. den kommune der selskapet har sitt hovedkontor,
5. antall styremedlemmer,
6. deltakernes innskuddsplikt og plikt til å foreta andre ytelser overfor selskapet
7. den enkelte deltakers eierandel i selskapet og den enkelte deltakers ansvarsandel i selskapet dersom denne avviker fra eierandelen, og
8. antall medlemmer av representantskapet og hvor mange medlemmer den enkelte deltaker oppnevner.

7.1.2 Faktaframstilling

Den revidert selskapsavtalen, som ble vedtatt av kommunestyrene i møter i mai/juni 2024, inneholder opplysningene som er listet opp ovenfor.

7.1.3 Revisjonens vurdering

Minimumskravene som er gjengitt ovenfor er ivaretatt i avtalen, og det foreligger dermed en selskapsavtale som ivaretar IKS-lovens minimumskrav.

7.2 Utøvelse av representantskapets myndighet

7.2.1 Vurderingskriterier

IKS-loven § 7: «*Deltakerne utøver sin myndighet i selskapet gjennom representantskapet. Representantskapet er selskapets øverste myndighet og behandler selskapets økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning og andre saker som etter loven eller selskapsavtalen skal behandles i representantskapet.*»

Ut fra denne bestemmelsen benyttes følgende vurderingskriterier:

- Kommunene utøver sin myndighet i selskapet gjennom representantskapet.
- Representantskapet er selskapets øverste myndighet og behandler selskapets regnskap, budsjett og økonomiplan.

7.2.2 Faktaframstilling

Vi har gjennomgått protokoller fra representantskapsmøter fra og med 2020 til og med juni 2024. Disse viser at representantskapet har behandlet selskapets regnskap, årsmelding og budsjett/økonomiplan.

I intervjuene med ordførerne ønsket revisjonen å få belyst om det har vært eksempler på at ordførere eller andre politikere har «utøvet sin myndighet» utenom representantskapet, f.eks i form av uformell påvirkning mot selskapets ledelse (styre, daglig leder), media eller andre kanaler. Ingen av ordførerne kjenner til at kommunen på politisk nivå har fremmet saker, eller på andre måter søkt å påvirke selskapets ledelse, via uformelle kanaler eller gjennom media. Flere av ordførerne ga uttrykk for at dette skyldes det virker å være en felles oppfatning om at NGR leverer gode tjenester til innbyggerne.

Daglig leder bekrefter i samtaler at han ikke oppfatter at ordførere eller andre politikere har søkt å benytte uformelle kanaler for å påvirke selskapet siden han ble daglig leder.

Revisjonen har søkt opp medieoppslag knyttet til NGR siden 2020. Vi har ikke funnet saker der ordførere eller ledende politikere har uttalt seg på en slik måte at de kan oppfattes å ha hatt til hensikt å påvirke selskapet.

7.2.3 Revisjonens vurdering

Gjennomgangen viser at representantskapet til NGR behandler de saker det er forpliktet til etter IKS-loven.

Når det gjelder utøvelse av myndighet mer overordnet er det viktig at kommunene utøver denne via eierorganet, dvs. representantskapet. Det finnes eksempler fra andre steder i landet der ordførere eller andre ledende politikere benytter kanaler, eller uttrykker seg på en slik måte i media, at de kan oppfattes å ha ønsket å påvirke selskapet. Dette kan bidra til å skape uryddige styringslinjer, og kan dermed være uheldig.

Som nevnt har vi ikke funnet eksempler på dette i kommunene i Nord-Gudbrandsdal, og vi vurderer derfor at kommunenes myndighet i selskapet utøves gjennom representantskapet.

7.3 Innkalling og møter i representantskapet

7.3.1 Vurderingskriterier

Ifølge IKS-loven § 8 skal innkallingen til et representantskapsmøte skje med minst fire ukers varsel og skal inneholde sakliste. De enkelte deltakerne skal med samme frist varsles om innkallingen og saklisten.

Medlemmene av representantskapet representerer sine kommuner og kommunestyret har i utgangspunktet instruksjonsrett overfor sitt medlem av representantskapet.²⁰

7.3.2 Faktaframstilling

Daglig leder opplyser at selskapet ikke har klart å overholde fireukersfristen for innkalling til representantskapet. Han anslår at innkalling i gjennomsnitt har kommet om lag to uker før møtet. Han understreker at dato for møtene stort sett har vært kjent på forhånd.

Revisjonen har ikke undersøkt dette ytterligere. Vi har heller ikke undersøkt om senere innkalling enn fastsatt i regelverket har skapt praktiske problemer for kommunene.

7.3.3 Revisjonens vurdering

Kriteriet om at innkalling og sakliste til representantskapsmøter skal sendes ut minst fire uker før møtene, har ikke vært oppfylt.

Som nevnt har vi ikke undersøkt om sen innkalling til møtene kan ha skapt praktiske problemer for kommunene. Selv om dette ikke har vært tilfelle, så er det etter revisjonens oppfatning uheldig at sakliste kommer for sent. Sen utsending gjør det utfordrende for eierkommunene å foreta en politisk behandling av innkallingen før representantskapsmøtet. Dermed blir det vanskelig å for eierrepresentantene å sikre den nødvendige politiske forankringen i forkant av møtene i

²⁰ Jf KS anbefaling nr 7, som viser til forarbeidene til IKS-loven.

representantskapet. Politisk forankring er viktig ettersom medlemmene skal representere sine kommuner i representantskapet, og ikke ordførers eget syn.

7.4 Sammensetning av styret

7.4.1 Vurderingskriterier

Følgende kriterier angående valg av styre følger av IKS-loven § 10:

- Selskapet skal ha et styre på minst tre medlemmer. Dersom de ansatte skal velge styremedlemmer, skal styret ha minst fem medlemmer.
- Reglene i aksjeloven § 20-6 om representasjon av begge kjønn i styret gjelder.²¹
- Representantskapet velger styrets leder og nestleder med mindre det er fastsatt i selskapsavtalen at valget foretas av styret selv.
- Styremedlemmene velges for to år med mindre annet er avtalt.
- Daglig leder eller representantskapsmedlem kan ikke være medlem av styret.

7.4.2 Faktaframstilling

Styret har seks eiervalgte styremedlemmer, samt ett medlem oppnevnt av og blant de ansatte.

Når det gjelder kjønns sammensetning viser vi til kapittel 6.9 ovenfor.

Det framgår av selskapsavtalen, pkt. 4.3 a. at representantskapet velger styreleder og nestleder.

Ifølge pkt 4.3 a. i selskapsavtalen gjelder valg av styre for to år. I henhold til gammel selskapsavtale gjaldt valg av styreleder og nestleder for ett år, og dette har vært praksis. I revidert selskapsavtale velges hele styret, styreleder og nestleder for to år.

Daglig leder og medlemmer av representantskapet har ikke vært medlemmer av styret i den perioden vi har undersøkt. Dette er også nedfelt i selskapsavtalens pkt. 4.3 a.

7.4.3 Revisjonens vurdering

Alle bestemmelser om valg og sammensetning av styre i IKS-loven § 10 er fulgt opp i NGR.

²¹ Tilsvaret kriteriet i KS' anbefaling nr 11, jf kapittel 6.9 foran.

8 Konklusjoner og anbefalinger

8.1 Konklusjoner

1. *Har kommunen fulgt opp relevante vedtak i kommunestyret angående kommunens eierskap i NGR?*
 - Ingen av kommunene har gjort slike vedtak i perioden 2020 – 2023.
 - Selskapsavtalen ble revidert i 2024. Den ble vedtatt i alle de seks kommunestyrene i perioden mai - juni 2024.
2. *Utøver kommunen eierskapet i NGR i henhold til kommunens eierskapsmelding?*
 - Kommunene har etter revisjonens oppfatning i begrenset grad uttrykt forventninger og krav til NGR i sine eierskapsmeldinger.
 - Forventninger som er stilt i to av kommunenes eierskapsmeldinger (Sel og Skjåk) om fullt organisatorisk skille mellom skjermet og konkurranseutsatt virksomhet i NGR, er ikke oppfylt.
3. *Følger kommunen anerkjente prinsipper for god eierstyring i eierskapsutøvelsen i NGR?*

Revisjonen har vurdert praksis opp mot anbefalingene i KS sine «Anbefalinger om eierstyring, selskapsledelse og kontroll». Konklusjoner gjengis for hver av underproblemstillingene.

Har kommunene uttrykt sitt formål med eierskapet i NGR?

- Vågå og Lesja har kortfattet uttrykt formålet med eierskapet. De øvrige kommunene har ikke sagt noe om formålet med eierskapet i NGR i sine eierskapsmeldinger.
- Kommunene har ikke laget felles eierskapsmelding for NGR, slik KS anbefaler.

Har kommunene sett til at NGR har opprettet et skille mellom næringsavfall- og husholdningsavfallsdelen av selskapet?

- NGR har ikke opprettet et fullt organisatorisk og regnskapsmessig skille mellom næringsavfall- og husholdningsavfallsdelen av selskapet.
- Selskapet anses imidlertid å oppfylle kravet til adskilt regnskap for selvkostdelen av selskapet stilt i selvkost- og avfallsregelverket.

Har kommunestyret gjennomgått styringsdokumentene og avtalene som regulerer styringen av NGR?

- Ingen av kommunene har på eget initiativ foretatt en slik gjennomgang i perioden 2020 – 2023.
- Etter initiativ fra NGR ble selskapsavtalen ble revidert i 2024. Den ble vedtatt i alle de seks kommunestyrene i perioden mai - juni 2024.

Holdes det jevnlig eiermøter i NGR?

- I den undersøkte perioden er det avholdt årlige eiermøter i NGR, med unntak av i 2021 pga. Korona-epidemien.

Oppnevner kommunen sentrale folkevalgte som representanter i representantskapet i NGR?

- Dette er oppfylt ved at ordførerne i eierkommunene utgjør representantskapet i NGR.

Har NGR vedtektsfestet valgkomité for valg til styret i selskapet?

- Det framgår av selskapsavtalen at representantskapet velger styremedlemmer og vara-medlemmer etter innstilling fra valgkomitéen.
- Valgkomitéen består av alle medlemmene i representantskapet, noe som kan være utfordrende mht. å reelt fungere som en valgkomité.

Bidrar kommunen til god sammensetning og kompetanse i styret i NGR?

- Verken ordførere eller kommunedirektører fra eierkommunene sitter eller har sittet i styret i NGR, og denne delen av anbefalingen er dermed oppfylt.
- Det er vanskelig å bedømme den konkrete sammensetningen av styret. Noen forhold har imidlertid vanskeliggjort arbeidet med å sette sammen et godt styre, slik KS og instruksen til valgkomitéen foreskriver. Dette gjelder særlig ordningen som har eksistert fram til nå, der eierkommunene gjennom nominering av styremedlemmer i praksis har valgt styret.

Har kravet om balansert kjønnsrepresentasjon i styret i NGR blitt ivaretatt?

- Kravet om balansert kjønnsrepresentasjon har blitt ivaretatt i perioden 2020 – juni 2024.

Har styret i NGR etablert rutiner for vurdering og håndtering av habilitet?

- NGR har ikke skriftlige retningslinjer om håndtering av styremedlemmers habilitet ved behandling av saker i styret. KS' anbefaling på dette området sier ikke eksplisitt at det bør etableres skriftlige retningslinjer om dette, men skriftlige retningslinjer kan gjøre det enklere å vite hvordan styremedlemmene skal håndtere slike situasjoner.

Har kommunen foretatt eller bidratt til en prinsipiell diskusjon om godtgjøring av styreverv i NGR?

- Med unntak av Dovre har kommunene tatt inn en prinsipiell diskusjon om godtgjøring av styreverv i sine eierskapsmeldinger.

4. Legger kommunen til grunn lov om interkommunale selskaper i eierskapsutøvelsen i NGR?

Revisjonen har undersøkt etterlevelsen av fire bestemmelser i IKS-loven i separate underproblemstillinger. Konklusjoner gjengis for hver av disse.

Har eierne utformet en selskapsavtale i tråd med IKS-loven § 4?

- Selskapsavtalen ivaretar minimumskravene i IKS-loven ved at det bl.a angir formål, hovedkontor, antall medlemmer av styre/representantskap, samt deltakernes innskuddsplikt og eierandel.

Utøver representantskapet sin myndighet i henhold til IKS-loven § 7?

- Representantskapet behandler de saker det er forpliktet til etter IKS-loven.
- Kommunene utøver sin eierstyring gjennom representantskapet. Revisjonen har ikke funnet eksempler på at kommunene har søkt å påvirke selskapet via andre kanaler.

Følges reglene i IKS-loven når det gjelder innkalling og møter i representantskapet i IKS-loven § 8?

- Saker til møter i representantskapet er ikke blitt sendt ut minst fire uker på forhånd, slik IKS-loven foreskriver.
- For sen utsending av saker kan svekke eierstyringen ved at representantskapets medlemmer får for lite tid til politisk forankring i egne kommuner.

Er styret valgt og sammensatt i henhold til IKS-loven § 10?

- Kravene i IKS-loven og anbefalingene til KS er sammenfallende med hensyn til kjønnsrepresentasjon i styret. Kravene har blitt ivaretatt i perioden 2020 – juni 2024.

8.2 Anbefalinger rettet til eierkommunene

Kommunen bør

- klart uttrykke formålet med eierskapet i selskaper der kommunen er eier/medeier.
- sikre at kommunestyret jevnlig reviderer styringsdokumenter og avtaler som regulerer styringen av selskaper hvor kommunen er eier.

Kommunen bør bidra til at

- eierkommunene i samarbeid utarbeider en felles eierskapsmelding for NGR.
- det settes ned en valgkomité som kan vie oppmerksomhet til valg av gode kandidater og en riktig sammensetning av styret.
- selskapet sender ut innkalling til møter i representantskapet iht. kravene i IKS-loven § 8, dvs. med fire ukers varsel og med vedlagt saksliste.
- det vurderes å lage skriftlige rutiner for å håndtere mulige habilitetskonflikter for medlemmer av representantskap og styre.

Referanser

Bjørnsen, H.M, Klausen, J.E og Winsvold, M (2015): *Kommunale selskap og folkevalgt styring gjennom kommunalt eierskap*. NIBR-rapport 2015:1.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet (2018): *Prop. 46 L (2017 – 2018) Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven)*.

Kommunal- og distriktsdepartementet (2023): *Orientering om nye regler for interkommunale selskaper - endringer i IKS-loven mv. 25.09.2023*.

KS (2020): *KS Folkevalgtprogram 2019-2023 Anbefalinger om eierskap, selskapsledelse og kontroll*.

Norges kommunerevisorforbund (2018): *Veileder i selskapskontroll –med vekt på eierskapskontroll*.

Norges kommunerevisorforbund (2020): *RSK 002 Standard for eierskapskontroll*.

Høringsuttalelser

Dovre kommune 15.9.24

Vi har ingen merknader til rapporten om Eierskapskontroll Nord-Gudbrandsdal Renovasjonsselskap IKS

Helsing

Magne Vorkinn

Ordfører i Dovre

Sel kommune 15.9.24

Jf. Eierskapskontroll NGR IKS

Noen kommentarer:

Sel kommune tar revisjonens anbefalinger til etterretning, og ønsker å presisere disse punktene:

Kommunen bør:

- klart uttrykke formålet med eierskapet i selskaper der kommunen er eier/medeier. Viser til Sel kommune sin Eierskapsmelding 2023 side 24 vedr. formål med eierskapet, vedtatt 13.12.2023.

Kommunen bør bidra til at:

- det settes ned en valgkomité som kan vie oppmerksomhet til valg av gode kandidater og en riktig sammensetning av styret. Sel kommunestyre fremmer to kandidater til valg basert på vurderinger av kompetanse og kvalifikasjoner for styrevervet i NGR.

Med venleg helsing

ELDRI SIEM

Ordfører

Sel Kommune

M: 909 93 858

www.sel.kommune.no

SEL
KOMMUNE